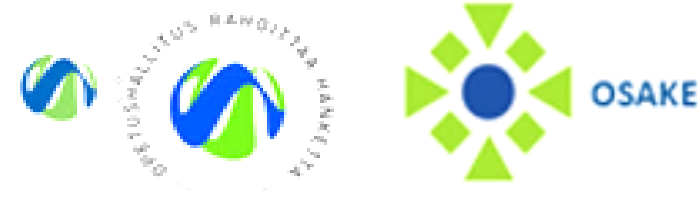

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Kouluun kiinnittymisen tukeminen

4-6-luokkien vanhempainiltamateriaalia

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN OPETTAJA

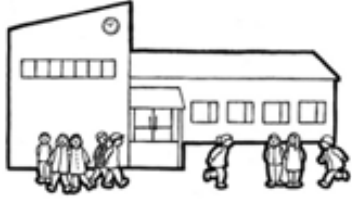

**Tämä muokattava materiaali on koottu 4-6-luokan
vanhempainiltoja varten työn tueksi.**

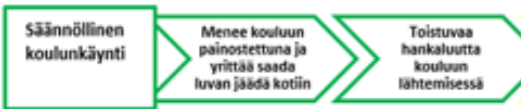
Valitse osioita, lisää kunta- ja tai koulukohtaisia dioja ja erityisesti keskustelkaa yhdessä aiheista, joista luokkasi hyötyy ja vanhemmat kokevat omakohtaiseksi (esim. vanhempia tai luokkaa puhututtaneet asiat).

Diojen valinnan tueksi:

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

- **4-luokan** vanhempainillan sisällöt **vihreän alue, sisällöt. Rohkaisu ja yhteistyö. Merkattu**

TASO 1. LÄSNÄOLON TUKEMINEN JA POISSAOLON EHKÄISEMINEN

Koulupoissaolot kehittyvät usein jatkumona. Poissaoloja ennakoiva käytös näkyy kotona

5-10% Kohdennetut tukitoimet käynnistetään:

yhteisöllisiä kohdennettuja toimia, ohjaus opiskeluhoitopalveluihin, monialainen yhteistyö.

- **5-luokan** vanhempainillan sisällöt **keltaisen alueen sisällöt.**

TASO 2. KOHDENNETUT TUKITOIMET

ennen kuin poissaolot näkyvät koulussa. Poissaoloihin tulee puuttua heti ja pysäyttää tilanne.

- **6-luokan** vanhempainillan sisällöt painottuen **riskien tunnistamiseen ja niveltyöhön sekä yhteistyöhön.**

Jokainen koulupäivä on tärkeä!

Poissaolot koulusta
vaikuttavat
oppimisen edistymiseen
ja
hyvinvointiin.

Tutkimuksia:

- Koulupoissaolot voivat johtaa moniin kielteisiin seurauksiin, kuten **oppimisvaikeuksiin, sosiaalisten taitojen heikkenemiseen ja lisääntyneisiin riskikäyttäytymisiin**
- **Koulupoissaolot ovat yhteydessä oppilaiden mielenterveysongelmiin, kuten ahdistukseen ja masennukseen, jotka voivat pahentua poissaolojen myötä.**

(David Haynes 2022)

- **Koulupoissaolot voivat johtaa pitkäaikaisiin haittoihin, kuten koulun keskeyttämiseen ja vaikeuksiin työelämään siirtymisessä**
- Poissaolot vaikuttavat kielteisesti oppilaiden akateemiseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä heikentävät opettajien ja oppilaiden välisiä suhteita (Murat Akkuşin ja Şakir Çinkirin 2022)

Nämä kansainväliset tutkimukset vahvistavat, että koulupoissaolojen hallinta ja ennaltaehkäisy ovat keskeisiä tekijöitä oppilaiden oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisessa.

Lisätietoa: [Sitouttavan koulu yhteistyön arviointi | Kansallinen koulutuksen arviointikeskus \(Karvi\)](#)

Läsnäolon tukeminen ja poissaolojen seuranta

- Tampereen kaupunkiseudun kunnissa on luotu suunnitelma läsnäolon tukemiseen ja poissaolojen seurantaan. Malli perustuu opetussuunnitelmaan ja perusopetuslain
- *26§ Poissaolojen ennaltaehkäisy, systemaattinen seuranta sekä poissaoloihin puuttuminen.*
- Mallin tavoitteena on tukea oppilaita, koteja sekä koulujen henkilökuntaa koulunkäyntiin ja kouluyhteisöön sitouttavissa sekä poissaolojen vaikutuksia ennaltaehkäisevissä ja korjaavissa käytänteissä.

Läsnäolon jana ja tukitoimet

-Läsnäolon tukemisen ja poissaolojen seurannan suunnitelma

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

5-10% Kohdennetut tukitoimet käynnistetään:

yhteisöllisiä kohdennettuja toimia,
ohjaus opiskeluhoitopalveluihin,
monialainen yhteistyö.

20% Vahva tuki:

Vahvistetaan yksilökohtaista tukea ja hoitoa. Mahdollistetaan joustavat opetusjärjestelyt. Sovitaan kodin, koulun ja koulun ulkopuolisten toimijoiden koordinoidusta yhteistyöstä. Selvitetään poissaolojen taustasyitä. Tarkastetaan oppimisen tuen taso ja toimenpiteet sekä yksilökohtaisen opiskeluhoillon tuki.

TASO 1. LÄSNÄOLON TUKEMINEN JA
POISSAOLON EHKÄISEMINEN

Koulupoissaolot kehittyvät usein jatkumona.
Poissaoloja ennakoiva käytös näkyy kotona

TASO 2. KOHDENNETUT TUKITOIMET

ennen kuin poissaolot näkyvät koulussa.
Poissaoloihin tulee puuttua heti
ja pysäyttää tilanne.

TASO 3. VAHVA TUKI

Mitä pidemmälle tilanne etenee, sitä
vaikeammaksi tulee paluu säännölliseen
koulunkäyntiin.

Kuntakohtaisten tarkennusten dia/ -t

- Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa paikallisessa opetussuunnitelmassa toimintamallin oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi.
- Esimerkki dia 6 Tampereen perusopetus

Läsnäolon jana ja tukitoimet

-Läsnäolon tukemisen ja poissaolojen seurannan suunnitelma

Säännöllinen
koulunkäynti

Menee kouluun
painostettuna ja
yrittää saada luvan
jäää kotiin

Toistuvaa
hankaluutta
kouluun
lähtemisessä

Myöhästelyn
lisääntyminen

Yksittäiset
poissaolot

Poissaolot ja
läsnäolot
vaihtelevat
jaksoittain

Jatkuvia
poissaoloja

Ei tule kouluun

TASO 1. LÄSNÄOLON TUKEMINEN JA POISSAOLON EHKÄISEMINEN
Koulupoissaolot kehittyvät usein jatkumona.
Poissaoloja ennakoiva käytös näkyy kotona ennen kuin poissaolo näkyy koulussa.

TASO 2. KOHDENNETUT TUKITOIMET 5-10%: Käynnistetään yhteisöllisiä kohdennettuja toimia, ohjaus opiskeluhoitopalveluihin, monialainen yhteistyö.
Poissaoloihin tulee puuttua heti ja pysäyttää tilanne.
Mitä pidemmälle tilanne etenee, sitä vaikeammaksi tulee paluu säännölliseen koulunkäyntiin.

TASO 3. VAHVA TUKI 20%: Vahvistetaan yksilökohtaista tukea ja hoitoa. Mahdollistetaan joustavat opetusjärjestelyt. Sovitaan kodin, koulun ja koulun ulkopuolisten toimijoiden koordinoidusta yhteistyöstä. Selvitetään poissaolojen taustasyitä. Tarkastetaan oppimisen tuen taso ja toimenpiteet sekä yksilökohtaisen opiskeluhoillon tuki.

Yhteistyö kotien kanssa

Kotien rooli on merkittävä poissaolokierteen varhaisten huolen merkkien havaitsemisessa.

Koteja pyydetään havaitsemaan varhaisia huolen merkkejä ja olemaan niistä yhteydessä kouluun mahdollisimman pian.

Kouluissa seurataan poissaoloja ja niihin puututaan. Poissaolojen syitä selvitetään yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa.

Poissaoloja seurataan koulussa ja kotona. Poissaoloihin liittyviä toimia tehdään, kun huoli on herännyt tai viimeistään, kun tietty tuntimäärä on täyttynyt.

Esimerkki oppilaan vuosiluokan mukaisista vuosiviikkotunneista ja poissaoloprosenteista:

	Vuosiviikkotunnit		
Oppilaan vuosiluokka	6	5	4
Viikkotuntien määrä	25,5	25	24,5
5 %	40	40	40
10 %	80	80	80
20 %	170	170	160
50 %	430	420	410
100 %	860	850	830

Koulupoissaolojen varhaiset varoitusmerkit

- taustalla monia erilaisia syitä tai useamman taustasyyn yhteisvaikutus

- Toistuvat myöhästymiset
- Vaikeuksia tulla tietylle oppitunnille.
- Vaikeuksia tulla kouluun tiettynä viikonpäivänä tai tiettyyn aikaan.
- Fyysiset oireet, kuten vatsakipu, päänsärky tai pahoinvointi.
- Toistuvat käynnit terveydenhoitajalla.
- Lisääntynyt itkuisuus tai vetäytyneisyys.
- Koulun sosiaalisten tilanteiden välttely tai pelko.
- Palkitsevien tilanteiden etsiminen koulun ulkopuolelta.
- Koulutehtävien välttely tai tekemättä jättäminen.

Toimi varoitusmerkkien pohjalta.

Selvitä, mistä tilanne johtuu ja miten oppilaan olemista voidaan helpottaa.

Läsnäolon tukeminen ja poissaolon ehkäiseminen

Koulussa poissaoloja ennaltaehkäistään seuraavasti:

- Vahvistetaan läsnäoloa tukevaa koulun toimintakulttuuria, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
- Tuetaan ja arvostetaan hyviä oppilaiden ja opettajien välisiä suhteita.
- Vahvistetaan hyvää vuorovaikutusta ja yhteistyötä kodin kanssa.
- Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja.
- Huomioidaan ja poistetaan yleisimmät osallistumisen esteet.
- Taataan turvallinen oppimisympäristö ja ehkäistään kiusaamista.
- **Ymmärretään poissaolojen merkitys oppimisen ja hyvinvoinnin riskitekijänä.**
- Seurataan poissaoloja suunnitelmallisesti yksilö- ja ryhmätasolla.

Muokattava/-t dia/-t

- Kuntakohtaiset lisäykset ja toimintamallit, **painotus koulukohtaisessa luokan omassa toiminnassa.**
- **Ennaltaehkäisevä työ:** esitellään koulun ja luokan toimintatapoja, sääntöjä, viestintää (oppilaat-opettaja-vanhemmat), ryhmäyttämistä (dia 15). Keskustellaan vanhempien kanssa edellä olevista asioista ja sopikaa, miten yhdessä toimitaan.

Muokattava dia: Yhteisöllinen opiskeluhoolto

- **Esitelkää koulun yhteisöllisen työ, yhteisöllisen tekijöiden kuten kouluvalmentajat, koulunkäynninohjaajat roolit ja tukioppilastoiminta sekä oppilaskunnan toiminta. Yhteystiedot ja tavat.**
- **Käsitelkää vanhempien rooli ja yhteistyö yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä.** (Apuna voi hyödyntää dia 14)

Lähde: Pirkanmaan yhteisöllisen opiskeluhoollon laatukäsikirja

[Yhteisöllisen opiskelijahuollon käsikirja](#)

[Yhteisöllinen opiskelijahuolto – video](#)

Vanhemmat perusopetuksen yhteisöllisessä opiskeluhuollossa

- 1.Osallistuminen opiskeluhuoltoryhmään:** Vanhemmat voivat olla mukana koulun opiskeluhuoltotyössä, joka suunnittelee ja toteuttaa koulun hyvinvointia. Esimerkiksi koulun ilmapiirin ja oppilaiden hyvinvoinnin käsittely yleisesti.
- 2.Yhteistyö koulun kanssa:** Vanhemmat tekevät tiivistä yhteistyötä opettajien ja muiden koulun ammattilaisten kanssa. Tämä yhteistyö auttaa tunnistamaan ja tukemaan oppilaiden tarpeita varhaisessa vaiheessa.
- 3.Tiedottaminen ja viestintä:** Vanhemmat ovat mukana tiedottamisessa ja viestinnässä, mikä auttaa varmistamaan, että kaikki osapuolet ovat tietoisia koulun hyvinvointiin liittyvistä asioista ja toimenpiteistä
- 4.Tuen tarjoaminen kotona:** Vanhemmat tukevat lapsiaan kotona esimerkiksi sosiaalisten taitojen kehittämisessä ja koulunkäynnin haasteissa. Tämä tuki on tärkeää lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja koulun merkityksen vahvistamisessa oppilaan tulevaisuuden kannalta.
- 5.Osallistuminen koulun tapahtumiin ja toimintaan:** Vanhemmat voivat osallistua koulun järjestämiin tapahtumiin ja toimintoihin, mikä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta kouluyhteisössä

Vanhempien aktiivinen osallistuminen ja yhteistyö koulun kanssa ovat keskeisiä tekijöitä oppilaiden hyvinvoinnin ja koulun turvallisen ja tukevan ilmapiirin luomisessa.

Kouluun kiinnittyminen ja ryhmäyttäminen

Ryhmäyttämällä tarkoitetaan prosessia, jossa ryhmän jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta, luottamusta, viihtymistä ja tuntemista kehitetään ja tuetaan tietoisesti.

Ryhmäyttämisen tavoitteena on muodostaa toimiva ja turvallinen luokka, jossa oppilaat tuntevat olevansa osa ryhmää.

Tärkeintä on osallisuus sekä ryhmän jäsenten keskinäinen kohtaaminen.

Ryhmäytyminen on jatkuva prosessi,

jota tehdään koulussa paitsi erillisinä tuokioina myös oppituntien yhteydessä. Turvallinen ryhmä on sekä oppimisen, että kouluhyvinvoinnin edellytys, joten ryhmää ryhmäytetään niin paljon, kuin toimivan ryhmän rakentuminen sitä vaatii.

Ryhmäyttämiseen kiinnitetään erityistä huomiota (1.lk ja 7.lk) tai kun ryhmään tulee muutoksia esim. oppilas- tai opettajavaihdoksia.

9-12-vuotiaiden ajattelu kehittyy merkittävästi

Heidän looginen päättelykykynsä, syy-seuraussuhteiden ymmärryksensä ja toiminnan suunnittelutaitonsa paranevat.

Vaikka ajattelu keskittyy konkreettisiin asioihin, lapset pohtivat myös elämän suuria kysymyksiä ja tarvitsevat aikuisen tukea.

Lapset ymmärtävät, mikä on totta ja mikä mielikuvitusta, mutta tarvitsevat apua median viestien tulkitsemisessa. He haluavat rehellisiä vastauksia kysymyksiinsä, ja vanhempien on tasapainoiltava rehellisyyden ja turvallisuuden välillä.

Konkreettiset esimerkit ja käytännön toiminta tukevat oppimista.

9-vuotistaitteessa lapsen yksilöllisyys vahvistuu

Tässä ikävaiheessa lapsi haluaa ilmaista mielipiteensä. Hän voi olla kriittinen itseään ja muita kohtaan, ja yhteistyöhalu voi vaihtua tiuskinnaksi. Hän vertaa itseään muihin, mikä voi aiheuttaa kriittisyyttä itseä kohtaan.

Joskus lapsi voi kokea vieraantuneisuuden tunteita pohtiessaan elämän tarkoitusta.

Lapsi nauttii saavutuksista ja tarvitsee sopivan vaativia vastuutehtäviä. Ympäristön vaikutus on merkittävä, ja **vanhemman tuki on tärkeää kaikissa näissä vaiheissa:**

- Kuuntele ja anna tehdä päätöksiä/ osallistua päätöksentekoon.
- Pysy rauhallisena, aseta rajat ja ole ymmärtäväinen.
- Kannusta keskittymään omiin vahvuuksiin.
- Keskustele ajatuksista ja tunteista.
- Anna sopivan vaativia tehtäviä ja kehu lasta.
- Ole positiivinen roolimalli ja näytä kiinnostusta koulutyöhön sekä vapaa-aikaan.**

6-luokan vanhempainillassa (kevät)

käsitellään nivelvaiheen sisällöt:

- Koulustrukturi, mikä muuttuu yläkoulussa (aineenopetusjärjestelmä)
- Miten toimitaan 7. luokan nivelessä.
- Tietoisuuden herättäminen ja valmistautuminen ennakoivasti.
- Mahdollisuudet vaikuttaa: säännöllinen koulunkäynti!
Poissaolot haastavat opintojen etenemistä ja arviointia.

Esimerkit: luokkakohtainen eteneminen oppiaineissa ja poissaolot. Tähän voi kertoa esimerkin 7.luokan äidinkielen / matematiikan etenemisestä.

Opetuksen kuvaus ja arvioinnin avaaminen: monipuoliset näytöt mm. työskentely oppitunnilla ei vain kokeet. Lukujärjestyksissä jotkut oppiaineet järjestetään vain tietyinä ajankohtina ja poissaolojen sijoittuminen tähän ajankohtaan vaikeuttaa arviointia.

11-12-vuotiaiden kehityksessä korostuvat turvallisuuden tarve, itsenäiset päätökset ja aito kuunteleminen.

Lapsi kaipaa turvallisia ja ymmärtäviä vanhempia, jotka asettavat selkeät rajat ja pitävät niistä kiinni, mutta ovat myös joustavia tarvittaessa.

On tärkeää, että lapsi saa tehdä sopivan kokoisia valintoja ja itsenäisiä päätöksiä, ja vanhempien tulisi tukea ja ohjata heitä näissä tilanteissa.

Esimurrosikä tuo mukanaan itsenäisyyden kehitystä, käytöksen vaihtelua ja mahdollisia kehityksen taantumia.

Vanhempien tulisi olla kärsivällisiä, ymmärtäväisiä ja tarjota tukea lapsen tunteiden käsittelyssä. Lapsi voi kokea epävarmuutta omasta riittävydestään ja hyväksyttävyydestään, joten vanhempien on tärkeää kannustaa ja vahvistaa lapsen itsetuntoa sekä hyväksyä hänet sellaisena kuin hän on.

Vanhempien tuki ja rooli:

- Ole läsnä ja kuuntele lasta.
- Aseta selkeät rajat ja pidä niistä kiinni.
- Anna lapselle mahdollisuuksia tehdä päätöksiä asioissa, joihin hän voi aidosti vaikuttaa.
- Ole empaattinen ja hyväksy lapsen tunteet.
- Kannusta itsenäisyyteen ja tarjoa tukea. Harjoittelu ja pettymykset kasvattavat ja kehittävät.
- Ole kärsivällinen ja ymmärtäväinen käytöksen vaihtelussa.
- Tarjoa tukea tunteiden käsittelyssä ja itsetunnon vahvistamisessa.

Median käyttö "sovittujen sääntöjen ja rajojen sisällä"

9–12-vuotiaille suosikkikirjat, -sarjat, -pelit ja -yhtyeet ovat tärkeitä, ja netin ilmiöt ja yhteisöt merkityksellisiä. Ystävien mielipiteet vaikuttavat mediankäyttöön.

Koulun kännykkäkäytänteet:

Vanhemman tuki:

- Käytä mediaa yhdessä lapsen kanssa.
- Huolehdi lapsen turvallisesta mediankäytöstä, ole avoin ja kiinnostunut.
- Säättele ja rajoita mediankäyttöä selkein säännöin.
- Sovi kännykän käytöstä ja muistuta, ettei sitä saa käyttää kiusaamiseen.
- Kerro netin sopimattomasta ja laittomasta aineistosta, rohkaise kertomaan häiritsevistä kokemuksista.
- Kiitä lasta kertomisesta ja pohtikaa yhdessä ratkaisuja.
- Ole kiinnostunut lapsen mediankäytöstä, kunnioita hänen oikeuksiaan ja näytä esimerkkiä vastuullisesta käytöksestä.
- Keskustele huolista avoimesti ja sopikaa viestien tarkistamisesta.
- Seuraa omaa ja perheen mediankäyttöä, tarjoa lapselle aikaa ja yhteistä tekemistä.

”Ystävä- ja kaverisuhteet ovat yksi merkittävimpiä hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä koulussa”

9–12-vuotiaan sosiaalinen kehitys

Kaverisuhteet

- Merkitys:** Kaverit ja heidän mielipiteensä ovat tärkeitä. Hyväksytyksi tuleminen ryhmässä on olennaista.
- Haasteet:** Ystävistä eroon joutuminen on vaikeaa. Luokkayhteisössä voi muodostua rooleja, kuten johtaja, pelle tai eristäytyjä.

Vanhemman tuki

- Herkkä havainnointi:** Ole tarkka lapsen viesteille. Puutu syrjintään tai kiusaamiseen hienotunteisesti mutta rohkeasti.
- Keskustelu:** Keskustele lapsen ja opettajan kanssa ongelmien ilmetessä.

Keskustelkaa luokan sosiaalisesta ilmapiiristä ja kaverisuhteista

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Kiitos! Teet tärkeää työtä.

Läsnä-hankkeen operatiivinen ryhmä

Viivi Ahola, mielen hyvinvoinnin koordinaattori, Lempäälä

Laura Autio, kasvatuksen ja opetuksen suunnittelija, Ylöjärvi.

Jeni Jaatinen, erityisopettaja, Orivesi.

Tiina Lammi, koordinoiva erityisopettaja, Pirkkala.

Maija Loukonen, projektipäällikkö Tampere.

Lisätieto:

[Eeventti](#)

[Kouluun kiinnittyminen ja poissaoloihin puuttuminen | Opetushallitus](#)